

УДК 338.242

Юрків Н.Я.

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

У статті узагальнено теоретичні підходи до ідентифікації ризиків і загроз економічній безпеці реального сектору економіки, проведено їх авторську типологізацію. Обґрунтовано засоби державної політики щодо мінімізації негативних впливів загроз економічній безпеці держави в сфері реального сектору економіки.

Ключові слова: економічна безпека держави, реальний сектор економіки, ризики і загрози, державне регулювання.

Постановка проблеми. Економічна безпека України визначається станом реального сектору економіки, частка якого забезпечує близько 70% ВВП. З огляду на вагомість ролі суб'єктів реального сектору в забезпеченні динамічної конкурентоспроможності національної економіки об'єктивним видається висновок про те, що параметри його розвитку, раціональність структури та поточний стан є окремим пластом загроз у сфері економічної безпеки держави. Відтак, розвиток і покращення системно-структурних характеристик реального сектору економіки виступає окремим напрямом в сукупності економічних інтересів держави. Це актуалізує та підносить на найвищий рівень проблему ідентифікації та мінімізації впливу загроз життєздатності реального сектору економіки в системі економічної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, виділення невирішеної раніше частини проблеми. Проблеми економічної безпеки держави в різних сферах управління реальним сектором економіки аналізувалися в працях вітчизняних і зарубіжних науковців: В. Алькеми, В. Бегми, І. Бінька, З. Варналія, Т. Васильців, О. Власюка, А. Козаченко, В. Сенчагова, М. Флейчук, В. Франчука, В. Шлемка, тощо [1-10].

Водночас, обґрунтування концептуальних засад, принципів, механізмів, методів і засобів державної політики формування системи економічної безпеки реального сектору економіки продовжує залишатися недостатньо дослідженими та потребує системного наукового підходу.

Мета статті. Метою статті є узагальнення теоретичних підходів до ідентифікації ризиків і загроз економічній безпеці реального сектору економіки, їх типологізація та обґрунтування засобів державної політики щодо мінімізації негативних впливів загроз економічній безпеці держави в сфері реального сектору економіки.

Виклад основного матеріалу. Загрози, що виникають у реальному секторі економіки (у внутрішньому та зовнішньому середовищі) сповільнюють і спотворюють економічний розвиток країни, погіршують її конкурентну позицію в системі міжнародного поділу праці. Так, згідно

рейтингу легкості ведення бізнесу Світового Банку (Doing Business-2014) [11] Україна посідає 112 місце серед 189 країн. Наразі, це найкращий результат нашої держави. Нагадаємо, що у 2013 році ми були на 140 місці, а у 2012 - на 152.

Тому важливо усвідомлювати галузево-секторальну структуру безпеки реального сектора економіки в системі економічної безпеки держави, елементи якої перебувають у взаємодії, утворюючи єдину систему (рис. 1).

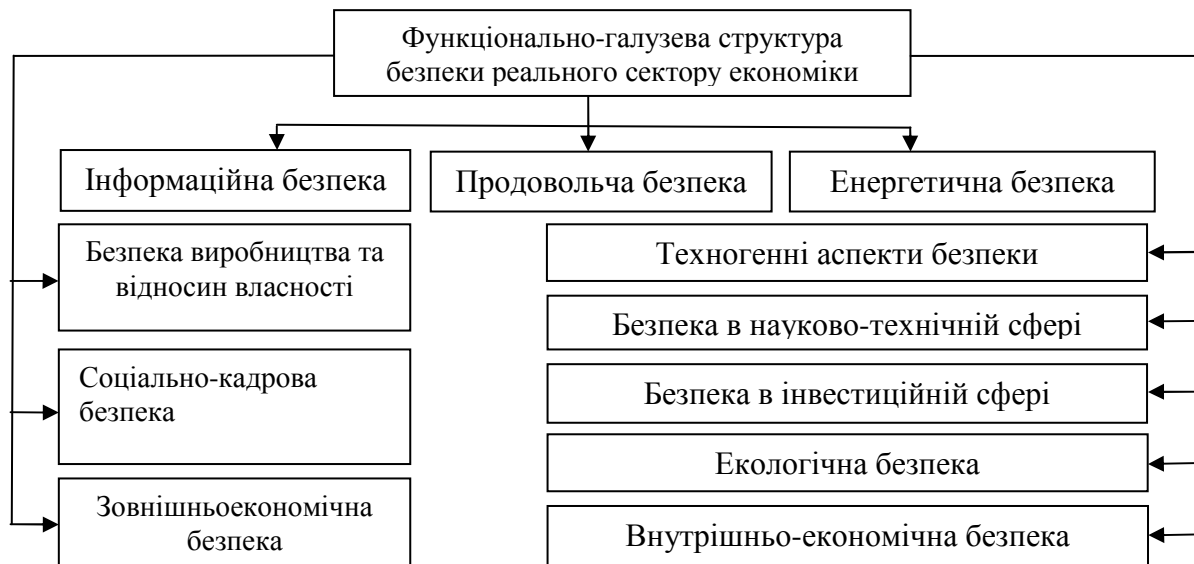

Рис. 1. Структура економічної безпеки реального сектора економіки
Джерело: складено автором за [12, с. 108]

Маючи на меті визначення класифікаційних ознак та безпосередньо переліку загроз економічній безпеці реального сектора економіки, виділимо такий важливий напрям, як спрямованість дії загроз, за яким ідентифікуємо прямі та опосередковані загрози (рис. 2).

Рис. 2 Класифікація загроз безпеці реального сектора економіки за критерієм спрямованості

Джерело: складено автором за [13, с. 118]

Зауважимо, що Шлемко В. і Бінько І. [3] пропонують диференціювати загрози у сфері економічної безпеки на внутрішні та зовнішні, виокремлюючи серед зовнішніх загроз: відсутність експортно-імпоротної збалансованості, значне від'ємне зовнішньоторговельне сальдо; нераціональну структуру експорту, надмірний вивіз сировинних ресурсів; невиважену лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності; нерегульований приплив іноземного капіталу та надання йому переваги порівняно з вітчизняним; залежність процесу реформування економіки від надання іноземних кредитів та іншої іноземної допомоги; зростання зовнішньої заборгованості, нераціональне використання іноземних кредитів; ввезення технічно застарілих та екологічно небезпечних виробництв; витіснення іноземними товарами вітчизняної продукції з внутрішнього ринку. Важливо, що більшість перелічених загроз стосується реального сектора економіки.

Перелік внутрішніх загроз економічній безпеці суб'єктів реального сектора економіки, згрупованих за видами (екологічні, політичні, фінансові, соціальні, виробничі, правові), подамо в табл. 1.

Таблиця 1

Взаємозалежність загроз економічній безпеці суб'єктів реального сектора економіки за внутрішніми складовими

Внутрішні загрози за складовими економічної безпеки					
Фінансові	Виробничі	Соціальні	Правові	Політичні	Екологічні
<ul style="list-style-type: none"> • нелегальний вивіз з країни капіталу, переховування валютних коштів за кордоном • криза платежів, заборгованість у виплаті заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат; • неефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків; • недосконала фінансово-бюджетна система, неефективність системи контролю за витратами бюджетних коштів, невчасне прийняття державного бюджету; • надмірний дефіцит державного бюджету та переважно емісійне його покриття; • високий рівень інфляції; • відсутність достатнього золотовалютного резерву. 	<ul style="list-style-type: none"> • високий рівень матеріало- та енергомісткості виробництва; • високий рівень зношеності основних фондів; • деформована структура виробництва, відсутність науково-обґрунтованої структурної перебудови економіки; • незадовільна орієнтація на виробництво продукції кінцевого споживання; • домінування видобувних і базових галузей з низьким ступенем переробки сировини; • застарілі технології у більшості галузей виробництва; • розвал системи відтворення виробничого потенціалу; • низький рівень замкнених циклів виробництва стратегічно важливої продукції; • значне падіння обсягів виробництва. 	<ul style="list-style-type: none"> • наявність в суспільстві соціальної напруженості; • значна відмінність у соціально-економічному розвитку регіонів країни; • соціальна незахищеність значної частини населення, зростання бідності; • депопуляція населення; • погіршення фізичного і духовного здоров'я населення, моральна деградація особи, сім'ї, суспільства; • низький рівень заробітної платні, відсутність мотивації до праці; • поглиблення розриву в рівнях доходів різних груп населення. 	<ul style="list-style-type: none"> • корупція в управлінській сфері; • масове порушення прав споживачів; • недосконалість національного законодавства, пов'язаного з регулюванням економічних процесів; • високий ступінь лобізму при прийнятті управлінських рішень; • зростання "тіньової" економіки, посилення її криміналізації; • зростання економічних злочинів, ошукування населення довірчими товарами; • недосконалість державного управління приватизаційними процесами, зловживання у цій сфері. 	<ul style="list-style-type: none"> • поширення проявів територіального та економічного сепаратизму; • перетворення економіки в об'єкт протистояння політичних угруповань і кримінальних структур; • неефективність управління державним сектором економіки; • неефективність державного регулювання соціально-економічними процесами; • непослідовність і безсистемність у здійсненні економічних реформ, відсутність власної моделі реформ та їх ідеологічного забезпечення; • дії представників вищих органів державної влади та управління, спрямовані на шкоду державі та національним інтересам. 	<ul style="list-style-type: none"> • значний антропогенно-техногенний вплив, погіршення якості земельних ресурсів; • техногенні та природні катастрофи, наслідки Чорнобильської аварії; • відсутність ефективних природоохоронних заходів; • неефективне використання природних ресурсів, широкомасштабне застосування екологічно шкідливих технологій.

Джерело: складено автором за [3]

Зауважимо, що вплив вказаних загроз реалізується не розрізнено, ізольовано, а системно і взаємопов'язано, що дає підстави стверджувати як про підсилення одних загроз іншими, так і про комплексність ймовірної негативної дії як на реальний сектор, так і на безпеку держави загалом. Агадулін Н. [14, с. 8] пропонує класифікацію загроз безпеці за напрямом впливу, поділяючи їх на:

- симетричні (недосконалість внутрішнього інституційного середовища, що обумовлює високий рівень трансакційних витрат (перш за все недосконалість правової сфери, бюрократичні бар'єри), конкурентні переваги (ВЕЗ, використання офшорних зон і переваг низького рівня трансакційних витрат на території інших країн (через ліберальну податкову політику, правову захищеність, низький рівень бюрократичних перешкод), інтервенцію на внутрішні ринки стратегічно важливих товарів та послуг імпортерів виробників);

- несиметричні (нераціональна галузева та регіональна структура ВВП, низький рівень економічного потенціалу і можливості виходу на міжнародні ринки, впливу та участі у економічних і військово-політичних міжнародних союзах, нераціональна державна соціальна політика, що обумовлює бідність та соціальну напругу);
- взаємні (негативний вплив елементів навколишнього середовища, зокрема, надзвичайних ситуацій природного характеру, появи та поширення захворювань і вірусів, що загрожують життєдіяльності людини, незаконної міграції трудових ресурсів).

Важливим доповненням теоретичного базису загроз економічній безпеці держави, зокрема її реального сектора, є результати досліджень М.Флейчук, яка виокремлює загрози безпосередньо в умовах трансформаційної економіки в процесі інтеграції у світове господарство, типологізуючи їх за напрямками: (1) зниження конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання; (2) перехід нелегітимно монополізованих ринків під контроль суб'єктів глобалізації; (3) формування нелегітимних центрів влади на основі монопольного контролю; (4) погіршення інвестиційного клімату; (5) „консервація” попереднього технологічного укладу та гальмування переходу до інноваційного розвитку; (6) відтік капіталу в зовнішнє конкурентне господарське середовище; (7) загострення невирішених соціально-економічних проблем; (8) неефективне використання ресурсної бази [9, с. 430].

З метою підсилення практичного значення теоретичних результатів дослідження виявлення загроз економічній безпеці та їх групування представимо в табл. 2 результати кластерного аналізу, виконаного з використанням експертних оцінок.

Таблиця 2

Результати групування загроз економічній безпеці реального сектора економіки на основі інституціональної матриці

Назви груп	Номери кластерів	Основні чинники загроз за кластерами	Евклідова відстань у межах кластерів
Ресурсно-виробничі	I	збільшення матеріало- та енергомісткості продукції, ввезення в Україну технічно застарілих та екологічно небезпечних виробництв; недостатнє використання природно-ресурсного потенціалу; низький техніко-технологічний рівень виробництва та ін.	0,28 – 0,43
Системно-інституційні	II	неефективність системи державного регулювання; відсутність реальної протекціоністської політики держави до вітчизняних товаровиробників; неефективна валютна, митна та податкова політика держави та ін.	0,29 – 0,45
Структурні	III	структурна деформація промисловості країни; перетворення країни на паливно-сировинну периферію; міжгалузеві цінові диспаритети	0,31 – 0,42
Соціальні	IV	поглиблення майнового розшарування суспільства; значний	0,22 –

		розрив між доходами найбагатших і найбідніших груп населення; криміналізація економічних відносин; зростання смертності, неконтрольовані міграційні процеси, високий рівень бідності населення та низька якість життя тощо	0,41
Культурно-освітні	V	погіршення морального та фізичного здоров'я населення; втрата моральних орієнтирів молоді; відсутність національної ідеології; надмірна політизація релігійного чинника	0,32 – 0,41
Зовнішньо-економічні	VI	витіснення країни з частини зовнішніх ринків збуту; залежність від імпорту техніки та технологій; штучність курсу національної грошової одиниці; високий рівень внутрішнього та зовнішнього боргу та ін.	0,32 – 0,43

Джерело: складено автором

Отже, за результатами кластерного аналізу виокремлено шість груп загроз економічній безпеці реального сектора економіки держави, що важливо не лише з огляду ідентифікації загроз, але й їх ранжування за важливістю і рівнем впливу, можливостями групування задля структурування в подальшому державної безпекової політики.

На основі аналізу причинно-наслідкових зв'язків між групами загроз можна стверджувати, що найважливішими факторними загрозами є ті, які належать до кластерів V і III: культурно-освітні та структурні, проте істотного причинно-наслідкового зв'язку не виявлено між жодними групами, поясненням чого може бути суб'єктивний підхід до оцінювання чи механічні похибки. У межах кластерів найщільніший факторний зв'язок помітний між кластерами V і I.

З огляду на повільний розвиток ринкових механізмів саморегулювання, системну кризу суспільного виробництва і брак ефективної державної економічної політики в Україні, можна стверджувати, що сфера реалізації негативних впливів на стан економічної безпеки суб'єктів реального сектора економіки практично необмежена. Тобто, загрози безпеці мають комплексний характер і реалізуються в: структурній деформації економіки; зниженні інвестиційної та інноваційної активності й у руйнуванні науково-технічного потенціалу; тенденціях до перетворення країни на науково-технічну й сировинну периферію розвинутих країн; посиленні ресурсної, фінансової і технологічної залежності; відпливі з країни фінансових і трудових ресурсів; поглибленні майнового розшарування суспільства; збільшенні зовнішнього боргу; надмірній відкритості економіки; криміналізації економічних відносин; незаконній конкуренції; нездатності економічної системи вийти з економічної кризи; скороченні ресурсного потенціалу; погіршанні стану інфраструктури [15].

Практично всі з перелічених загроз безпеці реального сектора економіки тією чи іншою мірою впливають на стан економічної безпеки держави. При цьому до зовнішніх загроз віднесемо: (1) економічну залежність від імпорту, (2) від'ємне зовнішньоторговельне сальдо, (3) нераціональну структуру експорту; (4) надмірний вивіз сировинних ресурсів; (5) втрату позицій на зовнішніх ринках; (6) зростання зовнішньої заборгованості, нераціональне

використання іноземних кредитів; (7) неконтрольований вплив валютних ресурсів за кордон, розміщення їх в зарубіжних банках.

Виходячи з пріоритетних національних інтересів і загроз економічній безпеці реального сектора економіки країни визначаються заходи державної політики їх протидії. В цьому аспекті важливо враховувати результати досліджень В. Сенчагова, який наголошує на внутрішніх і зовнішніх джерелах негативного впливу на підприємницьку діяльність суб'єктів реального сектора економіки, де до перших він відносить некомпетентність і низьку кваліфікацію працівників (їх нелояльне, упереджене ставлення до підприємства, що свідчить про переважання інших пріоритетів та інтересів, які перебувають за межами середовища праці) [8, с. 88]. Серед зовнішніх загроз підприємницькій діяльності науковець виокремлює три групи:

- економічна політика держави, що часто суперечить виробничій, комерційній і фінансовій політиці підприємств, реальну небезпеку для яких становлять адміністративна політика, безпідставне втручання в господарську та фінансову діяльність підприємства, різні форми зазіхання на власність та ін.;
- дії інших суб'єктів господарювання. Насамперед, це стосується недобросовісної конкуренції: порушення прав конкурентів на інтелектуальну власність (приховане використання найменувань конкурента, несанкціоноване відтворення продукції конкурента, розкриття секретів виробництва, промисловий шпіонаж); підрив репутації конкурента (поширення неправдивої інформації про продукцію та торгову діяльність підприємства, порівняльна і неправдива реклама); дезорганізація виробництва конкурента через переманювання працівників для заволодіння секретом торгівлі та виробництва; інші недобросовісні дії (дискримінація конкурентів, бойкот, демпінг);
- кримінальні способи впливу на поведінку економічних агентів: організація нападів, підпалів, вибухів, аварій в офісах, виробничих і складських приміщеннях, псування обладнання, транспортних засобів); незаконне (проте юридично оформлене) захоплення власності, матеріальних цінностей і нерухомості конкурентів, рейдерство; вербування працівників правоохоронних та інших адміністративних органів, членів сімей керівництва для здійснення протиправних дій, що знижують рівень конкурентоспроможності об'єкта.

Втім, більш прикладними безпосередньо в системі державної політики забезпечення економічної безпеки реального сектора економіки варто вважати результати досліджень Т. Васильціва, який диференціює ризики і загрози підприємницькій діяльності на: (1) системні ризики безпеки та (2) локальні ризики фінансово-господарської діяльності [5, с. 12]. Це важливо, адже загрозливими саме для безпеки держави є системні перешкоди розвитку реального сектора і на їх усунення передусім має спрямовуватися державна політика.

Класифікацію за першою категорією він проводить за: наслідками конфлікту інституційних інтересів; способами нелегітимного набуття права власності; корупційними явищами в системі державного управління; перешкодами детінізації економіки; передумовами несумлінної конкуренції та негативними наслідками трансформації економіки.

Поділ у другій групі ризиків і загроз відбувається за: 1) сферою дії; 2) рівнем прогнозованості; 3) можливістю попередження органами державного управління; 4) частотою дії; 5) правомірністю; 6) напрямом дії; 7) походженням; 8) характером і масштабами наслідків.

За результатами вивчення різноманітних підходів до класифікації загроз економічній безпеці, представимо на рис. 3 авторський погляд на системну сукупність загроз безпеці.

Класифікацію загроз безпеці реального сектора економіки ми пропонуємо доповнити ознакою екологічного впливу та технологічного процесу, при цьому розширивши та доповнивши класифікаційні ознаки за можливістю впливу, рівнем, періодом дії та сферою виникнення. Включення до класифікації екологічної компоненти вважаємо особливо важливим в сучасних умовах техногенних катастроф і підвищеного антропогенного впливу, а відмінність у технологічних процесах детермінує подальшу економічну ефективність суб'єктів підприємництва у системі безпеки реального сектора економіки або їх відсталість і зниження рівня конкурентоспроможності економіки у стратегічній перспективі.

Стимулювання процесів розвитку та забезпечення економічної ефективності підприємницького сектора, створення необхідних для цього економіко-правових умов є основою розвитку реального сектора економіки, а, як результат, – передумовою зміцнення економічної безпеки держави.

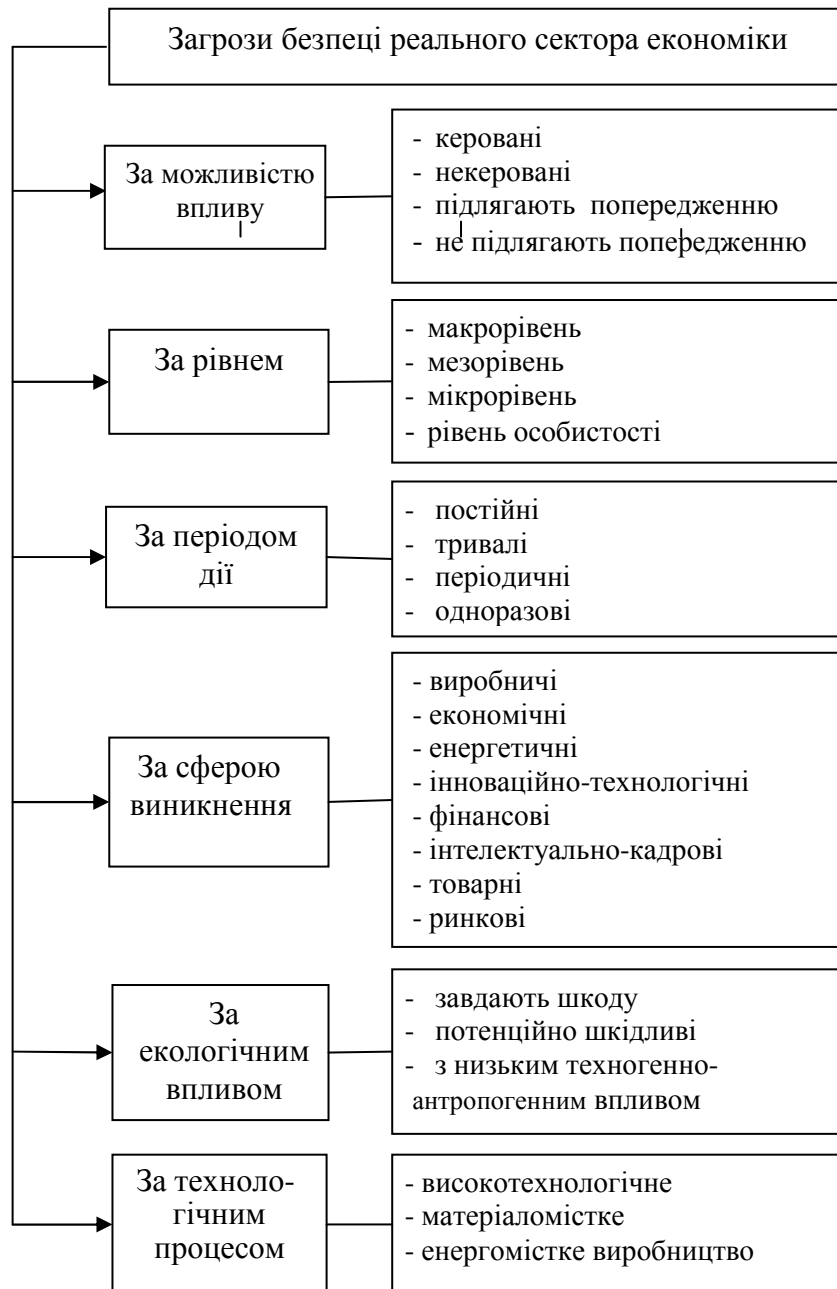

Рис. 3. Класифікація загроз безпеці реального сектора економіки

Джерело: складено автором

Саме тому прослідковується тісний взаємозв'язок між загрозами національним інтересам держави та усуненням перешкод для розвитку реального сектора (рис. 4). Виокремивши загрози реальному сектору, можна окреслити перспективи реалізації заходів державної політики з мінімізації чи попередження їх виникнення та стримування негативного впливу на макроекономічну безпеку загалом

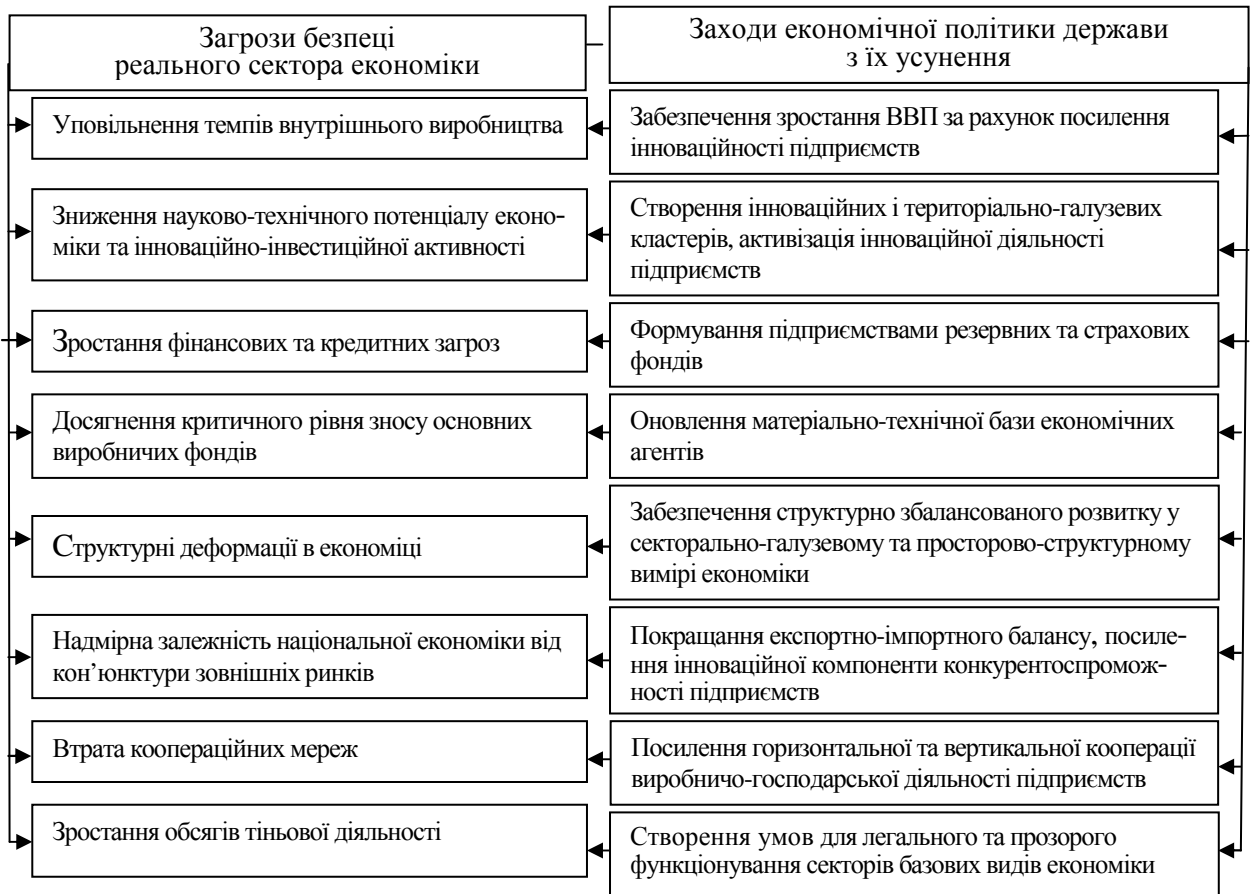

Рис. 4. Взаємозв'язки загроз безпеці реального сектора економіки та заходів економічної політики держави

Джерело: складено автором

Очевидно, що метою державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки реального сектора економіки є ліквідація або мінімізація загроз та розвиток можливостей покращання стану безпеки його суб'єктів. В основному ринковий механізм власне і є передумовою реалізації цих можливостей, дає стимули економічним агентам до покращення параметрів життєздатності. Проте існують можливості, використання яких неможливе згідно законів ринкового саморозвитку. Саме за таких умов зростає роль відповідальності держави і втручання її органів управління повинно покращити умови економічного середовища на основі чіткої, продуманої системи заходів, з одночасним прогнозуванням наслідків. Виконання цих функцій державними органами забезпечує умови для розширеного відтворення інтелектуально-кадрового, наукового потенціалу, розвитку наукомістких, високотехнологічних виробництв, зміцнення соціальної стабільності в суспільстві, зниження криміналізації економічних відносин.

Зауважимо, що домінантними внутрішніми компонентами економічної безпеки реального сектора економіки є самодостатність (що базується на покращенні досягнень попереднього періоду), стійкість (відображає ефективність на сучасному етапі) та здатність до розвитку (відображає перспективи та передумови майбутнього розвитку). Відтак, відносно кожної

з цих внутрішніх компонент економічної безпеки запропонуємо системну сукупність критеріїв, які характеризують загрозу та здатність до зміцнення економічної безпеки реального сектора економіки та покращення її системно-структурних характеристик (рис. 5).

Рис. 5. Системно-структурні взаємовідношення компонент та загроз економічній безпеці реального сектора економіки держави

Джерело: складено автором

Таким чином, при формуванні засад державної політики забезпечення економічної безпеки суб'єктів реального сектора економіки необхідно враховувати внутрішні компоненти стійкості, самодостатності та розвитку економічної системи з урахуванням обмежень, які накладаються при реалізації відповідних заходів. Врахування та усунення таких обмежень дасть змогу створити передумови для зміцнення безпеки як аналізованого сектора, так і національної економіки загалом, покращення системно-структурних характеристик її розвитку.

Відомо, що стабільність соціально-економічного розвитку держави визначається успішністю проведення реформ за умов ефективною антикризовою політики, спрямованою на мінімізацію негативних впливів загроз економічній безпеці реального сектора. Першочерговими заходами з їх стримування виокремимо:

- удосконалення інституціонального середовища функціонування суб'єктів реального сектора економіки;

- покращення фінансового забезпечення їх розвитку;
- активізація співпраці підприємств з науково-технічним сектором;
- посилення виробничої та енергоресурсної безпеки економічних агентів реального сектора економіки;
- зміцнення техніко-технологічної, інтелектуальної та кадрової складових безпеки.

Висновки. Загрози, що виникають у реальному секторі економіки (у внутрішньому й зовнішньому середовищах) уповільнюють економічний розвиток країни, погіршують її конкурентну позицію в системі міжнародного поділу праці. Ефективна державна політика забезпечення економічної безпеки реального сектору економіки має базуватися передусім на результатах ідентифікації ризиків і загроз динамічній конкурентоспроможності суб'єктів цього сектору.

За результатами теоретичного узагальнення загроз безпечному розвитку економіки в галузево-секторальному й просторово-структурному вимірах виокремлено негативні явища та тенденції, які містять небезпеки системного характеру та потребують першочергового подолання. Зокрема, у галузево-секторальному вимірі це структурна деформація промисловості, низька інноваційна активність у більшості галузей виробництва, зниження професійно-кваліфікаційного рівня кадрів. У просторово-структурному – залежність економіки від кон'юнктурних коливань на зовнішніх ринках, регіональна асиметрія бюджетних відносин, порушення взаємодії між центром і регіонами та між регіонами. Подолання зазначених проблем дасть змогу оптимізувати управлінські рішення у взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади.

Завданнями державної політики тут видається доцільним визначити: забезпечення технологічної незалежності і конкурентоспроможності технологічного потенціалу; удосконалення системи управління на різних рівнях ієрархії; забезпечення високого рівня кваліфікації трудових ресурсів та інтелектуального потенціалу, ефективності НДДКР; підвищення рівня екологічності підприємств; правову захищеність усіх аспектів діяльності економічних суб'єктів; досягнення належного рівня інформаційного забезпечення.

Проте недопущення чи мінімізація негативного впливу загроз є лише однією з складових забезпечення економічної безпеки реального сектору економіки, а методологія її оцінювання потребує обґрунтування відповідних індикаторів, що є напрямом подальших досліджень в цієї сфері.

Список використаних джерел

1. Кириченко О.А. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: Монографія./ О.А. Кириченко, В.Г. Алькема, В.С. Сідак, С.М. Лаптев, В.І. Терехов, О. Захаров та інші – К.: УЕП «Крок», 2008. – 423 с.

2. Бегма В. Н. Актуальні проблеми нейтралізації негативного впливу світової економічної кризи на процес інтеграції України до НАТО: наук.- інформ. Зб. / за заг. ред. акад. НАН України В. П. Горбуліна. – К.: Видавничий дім Д. Бугаро, 2009. – 112с.
3. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / Шлемко В. Т., Бінько І. Ф. – К. : НІСД, 1997. – 144 с.
4. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації [Текст] / З. С. Варналій [та ін.]; ред. З. С. Варналій; Національний ін-т стратегічних досліджень. - К. : НІСД, 2006. - 576 с.
5. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія /Т.Г. Васильців.– Львів : Арал 2008.– 386 с.
6. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку: [наукова доповідь] / О. С. Власюк. — К. : Нац. ін.-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України, 2008. — 48 с.
7. Козаченко А.В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. — К. : Либра, 2003. — 280с. — Библиогр.: с. 268-279.
8. Сенчагов В. К. Экономическая безопасность: геополитика, глобализация, самосохранение и развитие / Сечагов В. К. – М. : Финстатинформ, 2002. – 446 с.
9. Флейчук М. І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації : монографія / Флейчук М. І.. – Львів : Арал, 2008. – 660 с.
10. Франчук В.І. Корпоративна безпека: теоретичні засади: монографія / В.І. Франчук. — Львів: Каменяр, 2009. — 172 с.
11. Doing business in a more transparent world. Comparing regulation for domestic firms in 183 economies. – The World bank, IFC. – 2012. – 212 p.
12. Возженников А. В. Национальная безопасность России: методология исследования и политика обеспечения / Возженников А. В. – М. : Изд-во РАГС, 2002. – 425 с.
13. Богомолов В. А. Экономическая безопасность : учеб. пособие для студентов ВУЗов / Богомолов В. А. – М. : ЮНИТИ–ДАНА, 2006. – 303 с.
14. Агадулин Н.Ф. Национальная экономическая безопасность как категория экономической теории: автореф. дис. на соис. науч. степени к.э.н. / Агадулин Н. Ф. – Уфа, 2007. – 23 с.
15. Економічна політика / [О. О. Беляєв (кер. кол. авт.), А. С. Бебело, М. І. Діба та ін.]. – К. : КНЕУ, 2004. – 287 с.
16. Doing Business – Measuring Business Regulations (Doing Business in Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>.

Подано до редакції 18 червня 2014 року

Юрків Н.Я.

Загрози економічній безпеці реального сектора економіки

У статті узагальнено теоретичні підходи до ідентифікації ризиків і загроз економічній безпеці реального сектору економіки, проведено їх авторську типологізацію. Обґрунтовано засоби державної політики щодо мінімізації негативних впливів загроз економічній безпеці держави в сфері реального сектора економіки.

Ключові слова: економічна безпека держави, реальний сектор економіки, ризики і загрози, державне регулювання.

Юркив Н.Я.

Угрозы экономической безопасности реального сектора экономики

В статье обобщены теоретические подходы к идентификации рисков и угроз экономической безопасности реального сектора экономики, проведено их авторскую типологизацию. Обоснованы направления государственной политики по минимизации негативных воздействий угроз экономической безопасности государства в сфере реального сектора экономики.

Ключевые слова: экономическая безопасность государства, реальный сектор экономики, риски и угрозы, государственное регулирование.

Yurkiv N.Y.

Threat to the economic security of the real economy

The paper summarizes the theoretical approaches to the identification of risks and threats to economic security of the real economy, the author conducted their typology. The directions of the state policy to minimize the negative impacts of threats to economic security in the real economy.

Key words: economic security of the state, the real economy, the risks and threats, government regulation.

Юрків Надія Ярославівна – доктор економічних наук, завідувач кафедри управління банківською безпекою Університету банківської справи Національного банку України.